

Bildande av Slängbäckens naturreservat i Katrineholms kommun

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat, med föreskrifter och skötselplan enligt nedan. Reservatets gränser märks ut i fält.

För att tillgodose och uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken att nedan angivna inskränkningar och intrång ska gälla i reservatet (se *Reservatsföreskrifter*).

I enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 2) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning.

Uppgifter om naturreservatet

Reservatets namn	Slängbäcken
Naturvårdsregister ID	2058841
Kommun	Katrineholm
Församling/socken	Katrineholmsbygden/Stora Malm
Lägesbeskrivning	Ca 3 km sydöst om Strångsjö
Naturgeografisk region	Tiveden-Tylöskogen-Kolmården
Kulturgeografisk region	Skogsbygd, Sörmländska sjöplatån
Areal	21,2 ha, varav 19,3 ha produktiv skogsmark
Fastigheter (markägare)	Del av Eriksberg 1:1-76:1, 78:1-93:1 (Ericsbergs Fideikommiss AB)
Nyttjanderätter/servitut	Inga kända, se även fastighetsutredning, bilaga 4.
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att vårda och bevara ett område av värdefull kalkpräglad skog med ett örtrikt bäckdråg, samt att bevara den biologiska mångfalden av främst marksvampar och kärlväxter knutna till markförhållandena och de hydrologiska förutsättningarna i området. Livsnödvändiga miljöer och strukturer för sällsynta och hänsynskrävande arter i området ska upprätthållas.

Syftet ska uppnås genom att skogen undantas från skogsbruk och andra exploateringar. Skogen ska i huvudsak tillåtas att utvecklas fritt genom intern dynamik. En naturlig hydrologi ska eftersträvas. Naturvårdande skötsel för att förhindra en utveckling mot alltför täta skogsbestånd ska tillämpas. Om möjlighet finns kan extensivt bete vara en skötselmetod, i annat fall kan åtgärder som efterliknar betesdriftens naturvårdande effekt utföras. Fallna träd kan vid behov flyttas inom området eller tas ut från området. Vid angrepp från granbarkborre eller annan allvarlig skadegörare ska lämpliga åtgärder vidtas för att bevara områdets kontinuitetsberoende naturvärden. Inom ramen för syftet ska ny kunskap om metoder för bekämpning av sådana skadegörare tillämpas i den löpande skötseln av reservatet.

Nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper inom ramen för syftet med reservatet ska beaktas i den löpande skötseln av reservatet, liksom behovet av att vidta åtgärder mot invasiva främmande arter.

Reservatsföreskrifter

Föreskrifterna under A utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för naturreservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för uppföljning av bevarandemål och åtgärder, eller vid tillsyn.

A Inskränkningar enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om markägarens och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver vad som gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och förordningar är det i reservatet förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller anläggning,
2. anlägga väg,
3. anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad,
4. anordna upplag,
5. borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna,
6. avverka träd eller buskar,
7. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
8. framföra motordrivet fordon,
9. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
10. kalka eller gödsla mark eller vatten,
11. inplantera för området främmande djur- eller växtarter,

12. utan föregående samråd med Länsstyrelsen uppföra nya jakttorn eller röja nya siktgator.

Ovanstående inskränkningar ska inte utgöra hinder för att anlägga och underhålla en dammvall för återvätning av tidigare utdikad torvmark i anslutning till naturreservatet.

Ovanstående inskränkningar ska inte utgöra hinder för att underhålla eller ersätta befintliga jakttorn eller underhålla befintliga siktgator.

Ovanstående inskränkning A8 ska inte utgöra hinder för uttransport av fällt vilt med fyrhjuling eller motsvarande.

Ovanstående inskränkning A8 ska inte utgöra hinder för framförande av motordrivet fordon för betesdriftens behov.

Ovanstående inskränkning A8 ska heller inte utgöra hinder för tjänstemän i sjukvårds-, polis-, veterinär-, eller räddningsärende. En sådan insats ska omgående anmälas till Länsstyrelsen i Södermanlands län.

B Intrång enligt 7 kap. 6 § miljöbalken angående vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktas att tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt är förpliktigade att tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet.

1. Utmärkning och underhåll av reservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
2. Uppsättning och underhåll av informationstavlor.
3. Naturvårdande skötsel i form av röjning, plockhuggning, friställning, ringbarkning och luckhuggning för att förhindra en utveckling mot alltför täta skogsbestånd.
4. Betesdrift med tillhörande stängsling och/eller betesefterliknande skötselåtgärder så som manuell markstörning och fläckvis bränning i syfte att gynna marksvampsfloran.
5. Flytt av fallna träd inom, eller ut ur, området samt bortförsel eller bränning av ris, i syfte att möjliggöra betesdrift och/eller undvika en gödande effekt på marken.
6. Åtgärder för att eftersträva en naturlig hydrologi, efter därtill kopplad hydrogeologisk undersökning för att säkerställa att omgivande mark inte påverkas.
7. Lämpliga åtgärder i syfte att värna områdets kontinuitetsberoende naturvärden vid storskaliga angrepp av granbarkborre eller annan allvarlig skadegörare.
8. Genomförande av undersökningar i uppföljningssyfte av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.
9. Bekämpning av invasiva främmande arter.

Upplysningar

Beslutet kan överklagas, se bilaga 5.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft.

Beslutet kungörs i ortstidning.

Enligt artskyddsförordningen (2007:845) och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2009:10) gäller bestämmelser om fridlysning av djur och växter.

För att skydda miljön och samhället mot utbredningen och skadorna av invasiva främmande arter finns bestämmelser i EU:s förordning (1143/2014) kring förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Enligt den är det förbjudet att importera, sälja, odla, föda upp, transportera, använda, byta, släppa ut i naturen eller hålla levande exemplar av de arter som finns upptagna på den så kallade unionsförteckningen över invasiva främmande arter.

Genom beslutet om naturreservat följer att skogsvårdslagens bestämmelser upphör att gälla i reservatet. Se 4 § skogsvårdslagen (1979:429). Därmed har markägaren inte längre något ansvar enligt 29 § skogsvårdslagen för att bekämpa eller förebygga insektshärjning inom reservatet.

Vid exempelvis spontant uppkommen skogsbrand har markägaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Se 3 kap. 9 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Ordningsföreskrifter

Länsstyrelsen har denna dag (dnr 511-8520-2023) beslutat om föreskrifter avseende rätten att färdas och vistas i reservatet samt ordningen i övrigt. I föreskrifterna anges följande:

1 § Utöver vad som gäller enligt andra författningar och beslut är det i Slängbäckens naturreservat förbjudet att

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar,
2. skada vegetation genom att gräva upp växter eller ta bort mossor, lavar eller vedlevande svampar,
3. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,
4. fänga och insamla ryggradslösa djur på ett sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs, eller så att den lokala populationen påverkas negativt,
5. framföra motordrivet fordon i terrängen.

Det är med undantag från första stycket inte förbjudet att för eget behov plocka bär, matsvamp eller blommor.

Länsstyrelsen får om det finns särskilda skäl meddela dispens från förbud enligt första stycket.

2 § I Slängbäckens naturreservat är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd anordna lägerverksamhet eller tävlingar.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 januari 2024.

SKÄLEN FÖR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Beskrivning av området

Naturreseptatet Slängbäcken är beläget ca 3 km sydöst om Strängsjö i Katrineholms kommun och ingår i den skogliga värdetrakten *Kolmårdens skogar* enligt länets strategi för formellt skydd av skog. Typiskt för denna värdetrakt är barrdominerade skogar där inslag av kalk och andra basiska mineral i berggrunden förekommer fläckvis. Naturreseptatet Slängbäcken ingår i ett sådant kalkrikt område. I naturreseptatet finns två nyckelbiotoper om 2,4 respektive 0,5 ha registrerade. I närheten finns också naturreseptaten Eknäset, Harpebolsnäset och Hårskärrmossen.

Naturreseptatet utgörs av kalkpräglad skog som i nuläget domineras av gran, granen i området har dock angripits av granbarkborren och dött i stora mängder, varför en ny successionsfas kommer ta vid i närtid. Övriga förekommande trädslag är främst tall, men det finns också ett inslag av lövträd som asp och björk. I buskskiktet finns tibast spridd i hela området. Längs områdets östra kant löper Slängbäcken, som gett området dess namn och som här har karaktär av ett örtrikt bäckdråg som kantas av al och björk. Alsocklar, högstubbar och liggande död ved är här allmänt förekommande.

De rika markförhållandena visar sig genom områdets artrikedom och artsammansättning. I området har ett stort antal signalarter och rödlistade arter noterats. En art, bombmurkla, omfattas även av åtgärdsprogram för hotade arter. Flertalet arter är indikatorer för kalkbarrskog och många av de marklevande svamparna är mykorrhizabildare med gran.

De prioriterade bevarandevärdena i området utgörs av den särpräglade floran av kärlväxter och kryptogamer, särskilt marksvampar, som kommer sig av markförhållandena och de hydrologiska förutsättningarerna i området.

Naturreseptatet har begränsade värden för friluftslivet, men kan för den intresserade erbjuda spännande marker för botanisering bland kalkgynnade växter och svampar.

Bevarande av områdets värden

För att naturvärdena långsiktigt ska kunna bevaras krävs att området undantas från skogsbruk och andra exploateringar. Många av marksvamparna bildar mykorrhiza med gran och är därmed kontinuitetsberoende. Även det skuggade och fuktiga lokalklimatet längsmed bäckdråget är viktiga förutsättningar för bevarandet av den biologiska mångfalden i området.

Området lämnas till stor del till att utvecklas genom intern dynamik. I områdets grandominerade skog har en stor mängd träd dött i samband med det stora torråret 2018 och efterföljande angrepp av den åttatandade granbarkborren. Insektsangrepp är en del av de naturliga processer som ska få verka i skogen såvida de inte hotar att helt utplåna områdets naturvärden knutna till gran. Detta kan leda till att hela eller delar av skogen som

2023-12-11

511-4788-2020

i dag domineras av gran under perioder får en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling.

För att undvika en utveckling mot alltför täta skogsbestånd kan vissa skötselåtgärder bli aktuella, till exempel luckhuggning och friställning av träd.

Vid skötselåtgärder ska frisk och självföryngrad gran värnas, och träd som nyangrips av granbarkborre eller annan skadegörare som hotar områdets kontinuitetsberoende värden knutna till gran, kan åtgärdas med lämpliga metoder enligt det för tiden gällande kunskapsläget.

Viss markstörning kan behövas för att hindra att mosstäcket blir alltför tjockt, något som kan missgynna marksvampsfunger. Om möjligt kan markstörning ske genom skogsbete, i annat fall kan åtgärder som efterliknar betesdriftens naturvårdande effekt utföras, så som manuell markstörning och försiktig, fläckvis bränning. För att bete ska vara praktiskt genomförbart kan det bli nödvändigt att flytta död ved eller ris inom området, eller ut från området.

Bortforsling av död ved eller bränning av ris kan också göras för att undvika en gödande effekt på marken, eller då den döda veden riskerar att helt kväva den underliggande vegetationen.

En naturlig hydrologi ska eftersträvas i naturreservatet. En utredning ska göras om behovet av hydrologisk restaurering och vid behov kan åtgärder för att restaurera hydrologin bli aktuella om de kan utföras utan att påverka omgivande mark utanför naturreservatet.

En mindre del i naturreservatets västra hörn kan komma att beröras av en planerad återvätnings av den intilliggande, tidigare utdikade torvmarken Nimkärr, vilket bedöms som positivt för reservatets naturvärden.

I naturreservatet planeras inga anordningar för friluftslivet utan besökare hänvisas till att utforska området utefter eget intresse.

Naturreservatet ingår i riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken ”Hålvetten-Näsnaren” och utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv. Bildandet av reservatet bidrar till grön infrastruktur i länet av områden som är värdefulla för den biologiska mångfalden, specifikt kalkpräglade områden.

Länsstyrelsens bedömning och intresseprövning

Länsstyrelsen bedömer att skogsbruk, exploateringar, andra arbetsföretag eller anläggningar inte går att förena med bevarande av områdets höga naturvärden. Detta är därför enligt Länsstyrelsens uppfattning ett område som i enlighet med 1 kap. 1 § miljöbalken bör skyddas i form av naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att bildandet av ett naturreservat i det aktuella området är väl förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken samt med kommunens översiktsplan.

2023-12-11

511-4788-2020

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att föreskrifterna inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Mot bakgrund av det ovan sagda beslutar länsstyrelsen att förklara aktuellt område som naturreservat.

Ärendets handläggning

Dokumentation

Ericssbergs Fideikommiss AB, nedan Ericssberg, är en av länets större markägare. I enlighet med länets strategi för formellt skydd av skog förespråkas att Länsstyrelsen jobbar med helhetsöversyn hos större fastighetsägare när det gäller kartläggning och förslag till skydd av skogliga naturvärden. I samband med möjligheten för större markägare att få bytesmark av Sveaskog AB inom markbytespaketet ESAB, tog Länsstyrelsen kontakt med Ericssberg för en inledande dialog 2011. Bytesmarkspaketet krävde dock köp av mark och Ericssberg meddelade tidigt att det då inte var aktuellt, utan intrångsersättning var förstahandsalternativet. Därför fortsatte dialogen med Ericssberg utanför ramen för ESAB.

Utifrån koncentrationer av registrerade nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt från Skogsstyrelsen, samt oregistrerade naturvärden inom innehavet som Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen eller markägaren känt till, liksom vägvisning från utdrag från Artportalen av rapporterade artfynd, gjordes en sammanställning av värdekärnor. Ett antal områden valdes ut för närmare undersökning av en konsult 2011 och fältbesöktes även av Länsstyrelsens tjänstemän under 2011–2013.

Reservatsbildningen

En rapport med en sammanställning av värdefulla naturområden och arter med åtgärdsprogram inom Ericssbergs markinnehav redovisades för markägaren i juni 2014. Sammanställningen redovisade fem områden som föreslogs för naturreservatsbildning och tre områden som föreslogs som frivilliga avsättningar. I sammanställningen ingick gränsförslag, funktionsindelningar, naturvärdesbeskrivningar och artlistor. Vid ett möte i fält mellan Länsstyrelsen och markägaren i februari 2016 justerades gränserna för några områden och ytterligare ett förslag till naturreservat, Remrödsviken, tillkom efter önskemål från markägaren.

Vid ett möte i april 2020 meddelade Ericssberg önskemål om att gå vidare med fyra av de sex föreslagna naturreservaten, däremot inte Slängbäcken. Vid efterföljande fältmöte gjordes ett reviderat gränsförslag för Slängbäcken som markägaren godkände. Länsstyrelsen arbetade därefter vidare med fem reservatsförslag: Slängbäcken, Hårskärrmossen, Remrödsviken, Båltsnäs och Ändebol.

Slängbäcken värderades för intrångsersättning i december 2020 och värderingen uppdaterades i januari 2022. Inmätning av naturreservatets gränser gjordes av Skogsstyrelsen i mars 2021. Förhandling skedde samtidigt för alla föreslagna naturreservat inom Ericssbergs markinnehav och överenskommelse om intrångsersättning träffades i oktober 2022, varefter intrångsersättning betalades ut. I samband med överenskommelse om intrångsersättning undertecknades också ett nyttjanderättsavtal som ger Länsstyrelsen

tillträde till väg fram till naturreservatet för naturvårdande skötsel och tillsyn av naturreservatet.

Länsstyrelsen har under 2022 tagit fram förslag till beslut och skötselplan. Föreskriften B7 om granbarkborrar är formulerad på annat sätt än den Naturvårdsverket rekommenderar i vägledningen *Hantering av storskaliga angrepp av granbarkborrar i och kring naturreservat och nationalparker*, vilken fastställdes i maj 2020 och uppdaterades i oktober 2020. Naturvårdsverket förordar i sin vägledning lydelsen: "begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning av angripna granar, rotkapning av vindfällda granar och/eller barkning. Inga träd ska föras ut ur naturreservatet med undantag för eventuellt infört fångstvirke".

Då Länsstyrelsens formulering hade arbetats fram i diskussioner med markägaren innan vägledningen kom, betraktade Naturvårdsverket den som något Länsstyrelsen och markägaren kommit överens om muntligen och tillstyrkte ändå Länsstyrelsens fortsatta arbete med naturreservatsbildningen. Naturvårdsverket önskade dock en motivering till formuleringen av föreskriften i det slutliga beslutet.

Länsstyrelsen motiverar formuleringen av föreskriften B7 på följande sätt: Situationen med storskaliga granbarkborreangrepp var under våren 2020, då dialogen med markägaren återupptogs och diskussionerna om föreskrifter blev konkreta, ett nytt fenomen som uppstått efter torråret 2018. Kunskapen om bekämpning av granbarkborren och bevarandet av kontinuitetsberoende värden knutna till granskog var fortfarande under uppbyggnad, varför markägaren och Länsstyrelsen var överens om att formulera en föreskrift där hänsyn kan tas till ny kunskap. Efter att Naturvårdsverkets vägledning fastställdes i oktober 2020 stod både markägaren och Länsstyrelsen fast vid att den överenskomna formuleringen var att föredra framför den som förordades i vägledningen. Syftet med formuleringen av B7 är att möjliggöra användandet av de lämpligaste åtgärderna enligt aktuellt kunskapsläge och inte endast de som specificeras i formuleringen enligt vägledningen.

Remiss

Förslaget till beslut sändes den 23 maj 2023 på remiss till sakägare och andra berörda. Fyra yttranden har kommit in till Länsstyrelsen.

Remissinstansernas synpunkter på förslag till beslut och Länsstyrelsens bemötande

- Ericssbergs Fideikommiss AB meddelar att de inte har något att tillägga förslaget.
- Skogsstyrelsen ser positivt på beslut och skötselplan för Slängbäckens naturreservat.
- Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår från att yttra sig
- Katrineholm-Stora Malms Hembygdsförening har inga synpunkter på förslaget till beslut.

Beslutande

Beslutande i detta ärende har varit landshövding Beatrice Ask med naturreservatshandläggare Amanda Lidén som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Johanna Sandwall, chefsjurist Christian Finnerman, avdelningschef Erik Hjortsberg, tillförordnad enhetschef Inger-Marie Wohlfarth, länsjurist Maria Pettersson samt naturvårdshandläggare Markus Forsberg deltagit.

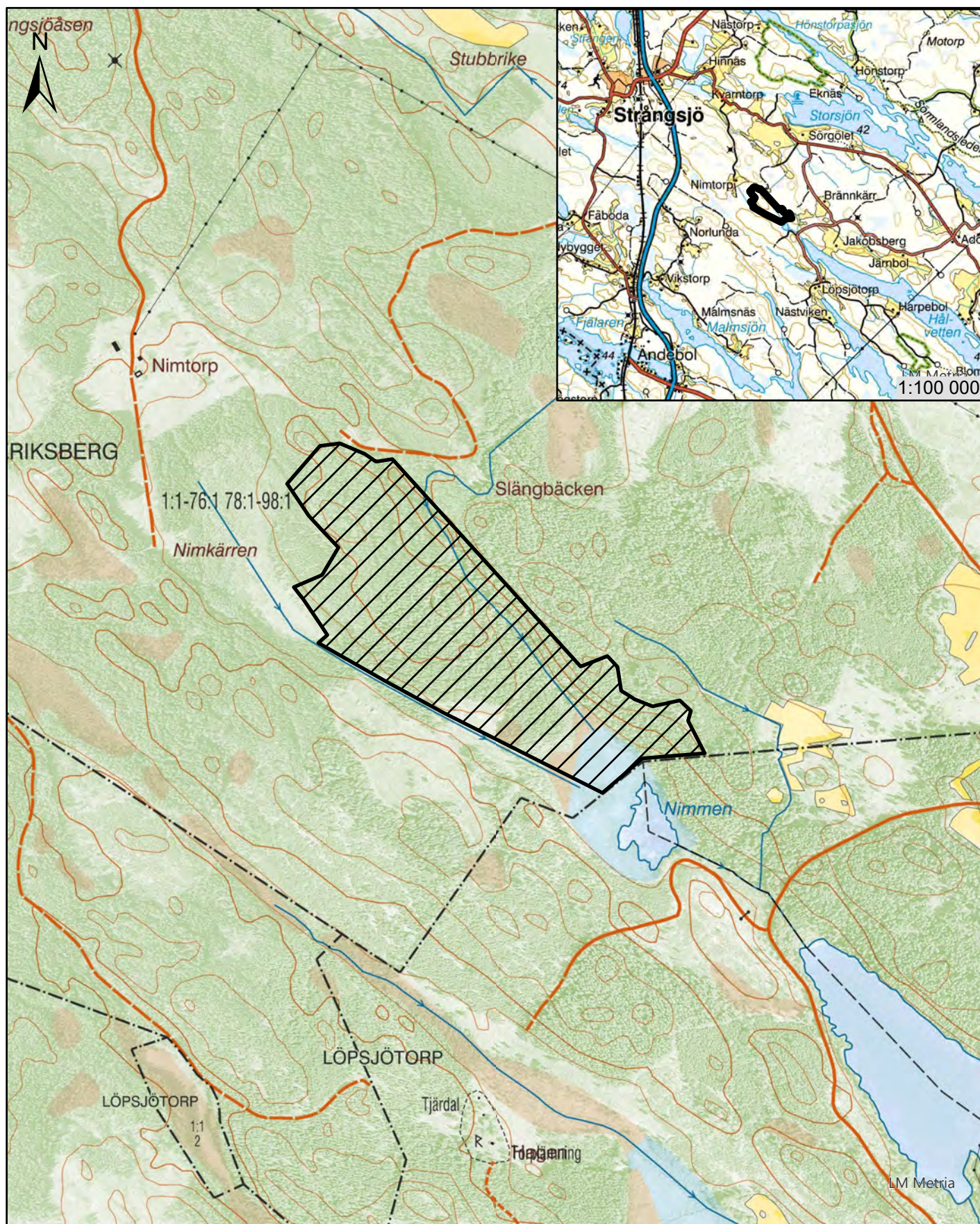
Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

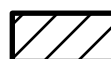
Hantering av personuppgifter

Information finns på <https://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/om-lansstyrelsen-i-sodermanland/om-webbplatsen/sa-hanterar-vi-dina-personuppgifter.html>

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan med bilagor
3. Inmätningsskarta från Skogsstyrelsen (finns ej med i webversion)
4. Fastighetsförteckning (finns ej med i webversion)
5. Överklagningshänvisning

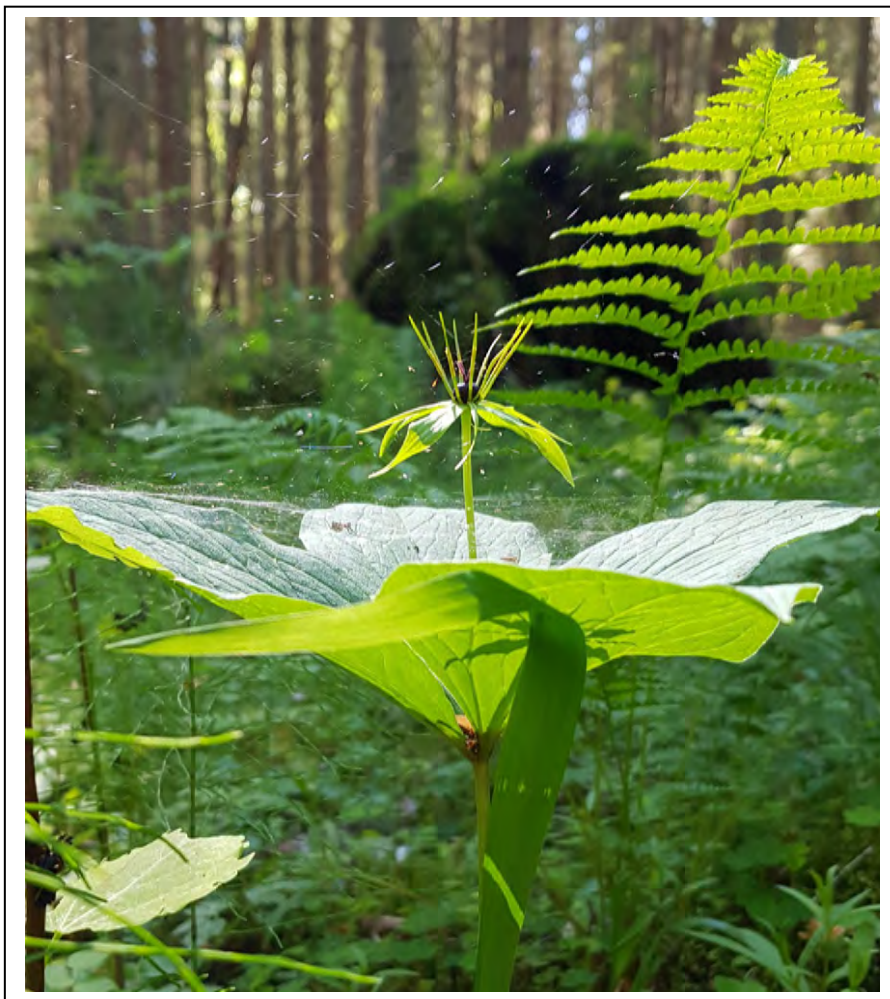
 Naturreservat

0 125 250 500 m

Skala: 1:10 000 [A4]
Koordinatsystem: SWEREF99 TM
Bakgrundskarta: © Lantmäteriet

Skötselplan för Slängbäckens naturreservat

Blommande ormbär i Slängbäcken. Foto: Amanda Lidén

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Översikt

Naturreservatet utgörs av kalkpräglad skog med ett ingående bäckdråg. Området uppvisar en särpräglad flora av kärlväxter och kryptogamer, särskilt marksvampar, som kommer sig av markförhållandena och de hydrologiska förutsättningarna i området. Naturreservatet är ca 21 ha stort.

Uppgifter om naturtyper, arter och bevarandevärden

Uppskattade arealer av naturtyper*:

- Tallskog (utanför våtmark)	Ca 0,8 ha
- Granskog (utanför våtmark)	Ca 15,8 ha
- Barrblandskog (utanför våtmark)	Ca 0,7 ha
- Lövblandad barrskog (utanför våtmark)	Ca 0,1 ha
- Triviallövskog (utanför våtmark)	Ca 0,3 ha
- Temporärt ej skog (utanför våtmark)	Ca 0,8 ha
- Tallskog (på våtmark)	Ca 0,1 ha
- Granskog (på våtmark)	Ca 0,2 ha
- Lövblandad barrskog (på våtmark)	Ca 0,3 ha
- Triviallövskog (på våtmark)	Ca 0,8 ha
- Öppen våtmark	Ca 1,1 ha

TOTALT 21,2 ha

ÅGP-arter

- Bombmurkla

Prioriterade bevarandevärden

- <i>Naturtyper</i>	- Kalkpräglad skog, bäckdråg
- <i>Strukturer (landskapselement)</i>	- Död ved, gamla träd, lövträdssocklar, rörligt markvatten, översilning
- <i>Växt- och djursamhällen</i>	- Kärlväxter, marksvampar

* Klasser och arealer enligt NMD (Nationella Marktäckedata)

Naturgeografiska förhållanden

Naturreservatet ingår i den skogliga värdetrakten Kolmårdens skogar enligt länets strategi för formellt skydd av skog. Typiskt för denna värdetrakt är barrdominerade skogar där inslag av kalk och andra basiska mineral i berggrunden förekommer fläckvis. Det föreslagna naturreservatet Slängbäcken ingår i ett sådant kalkrikt område.

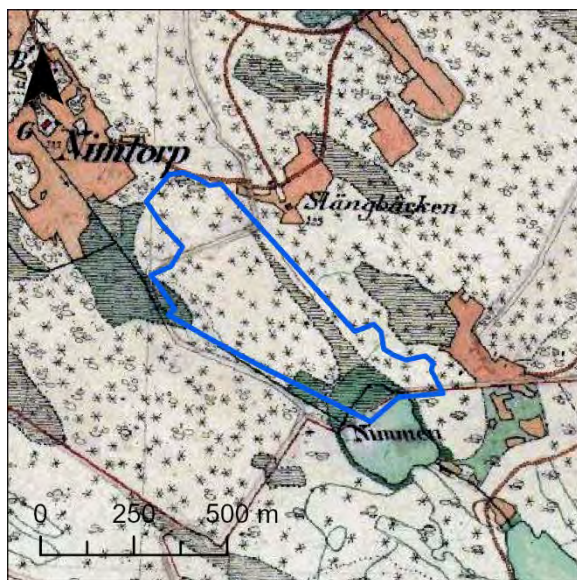
Bergarten utgörs i norr av metagabbroid tillhörande gruppen ultrabasiska, basiska och intermediära intrusivbergarter, och i söder av den sura, vulkaniska bergarten metaryolit. I det sydvästra hörnet finns ett stråk av den karbonatiska sedimentära bergarten kalcitmarmor. Jordarterna representeras av sandig morän, lera och organiska jordarter. På sina håll går berget i dagen.

Historisk och nuvarande markanvändning

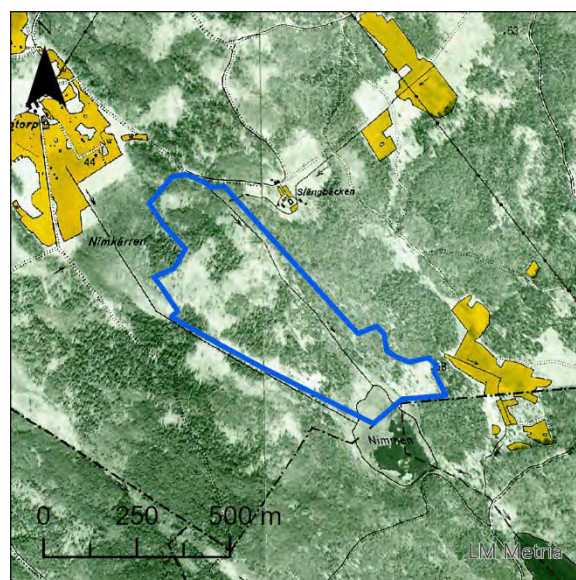
Häradsekonomiska kartan från sekelskiftet 1800/1900, visar ett barrskogsklätt område med inslag av lövträd (Figur 1). Markanvändningen som kan utläsas från kartan är att vissa av de blöta områdena hävdades med slätter. Bland annat i anslutning till sjön Nimmen och torpet Nimtorp. Våtmarken vid Nimtorp har dikats ut men är nu föremål för ett återvättningsprojekt. Denna planerade våtmark kommer även att beröra naturreservatets västra hörn, något som kommer bidra positivt till naturreservatets naturvärden.

Flygbilder visar att stora delar av området påverkats av skogsbruk i omgångar under andra halvan av 1900-talet. Till exempel flygbilden som ligger till grund för den ekonomiska kartan från 1950-talet (figur 2).

Inga fornlämningar finns registrerade i naturreservatet.

Figur 1 Utdrag ur häradsekonomiska kartan från sekelskiftet 1800/1900. Naturreservatet är markerat med blå linje.

Figur 2 Utdrag ur ekonomiska kartan från 1957. Naturreservatet är markerat med blå linje.

Biologiska bevarandevärden

Naturreservatet utgörs av kalkpräglad skog som i nuläget domineras av gran, granen i området har dock angripits av granbarkborren och dött i stora mängder, varför en ny successionsfas kommer ta vid i närtid. Övriga förekommande trädslag är främst tall, men det finns också ett inslag av lövträd som asp och björk. I buskskiktet finns tibast spridd i hela området. Död ved förekommer främst som stående döda granar och granlågor.

Längs områdets östra kant löper Slängbäcken som här har karaktär av ett örtrikt bäckdråg som kantas av al och björk. Alsocklar, högstubbar och liggande död ved är här allmänt förekommande.

I området har ett stort antal signalarter och rödlistade arter noterats. Flertalet arter är indikatorer för kalkrika biotoper och många av de marklevande svamparna är

mykorrhizabildare med gran. Bäckdråget hyser flera sällsynta arter. Däribland det rödlistade gräset storgröe, orkidéerna tvåblad och nästrot, signalarterna springkorn och dvärghäxört samt en rad ekologiska ståndortsindikatorer där arter som skärmstarr, rankstarr, gullpudra och tandrot ingår.

I naturreservatet finns två nyckelbiotoper om 2,4 respektive 0,5 ha registrerade. Den större pekar ut bäckdråget med värdefull kärlväxt- och kryptogamflora medan den mindre har karaktär av rasbrant.

Tabell 1. Rödlistade arter, signalarter, ÅGP-arter (åtgärdsprogram för hotade arter), Natura 2000 arter samt ett urval av fridlysta arter som registrerats i objektet. Notera att tabellen bygger på inventeringarna som finns i källförteckningen, samt Länsstyrelsens egna inventeringar i samband med reservatsbildningen. Rödlistekategori följer SLU Artdatabanken (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020., SLU, Uppsala. NT = nära hotad, VU = sårbar, EN = starkt hotad, CR = Akut hotad, S = signalart enligt Skogsstyrelsen, E= Ekologisk ståndortsindikator enligt skogsstyrelsen, F = fridlysta arter, ÅGP = art som ingår i något av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlistad/S/E ÅGP/fridlyst
Kärlväxter		
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	S/F
Dvärghäxört	<i>Circaea alpina</i>	S
Grönpyrola	<i>Pyrola chlorantha</i>	S
Gullpudra	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	E
Nästrot	<i>Neottia nidus-avis</i>	S/F
Ormbär	<i>Paris quadrifolia</i>	E
Rankstarr	<i>Carex elongata</i>	E
Skogsbräsmå	<i>Cardamine flexuosa</i>	S
Skärmstarr	<i>Carex remota</i>	E
Springkorn	<i>Impatiens noli-tangere</i>	S
Storgröe	<i>Poa remota</i>	NT
Svart trolldruva	<i>Actaea spicata</i>	S
Tandrot	<i>Cardamine bulbifera</i>	E
Tibast	<i>Daphne mezereum</i>	S/F
Tvåblad	<i>Neottia ovata</i>	S/F
Underviol	<i>Viola mirabilis</i>	S
Vårärt	<i>Lathyrus vernus</i>	S
Ögonpyrola	<i>Moneses uniflora</i>	S
Mossor		
Blek stjärnmossa	<i>Mnium stellare</i>	S
Fällmossa	<i>Antitrichia curtipendula</i>	S
Grov baronmossa	<i>Anomodon viticulosus</i>	S
Grov fjädermossa	<i>Neckera crispa</i>	S
Kruskalkmossa	<i>Tortella tortuosa</i>	S
Platt fjädermossa	<i>Neckera complanata</i>	S
Rörsvepemossa	<i>Liochlaena lanceolata</i>	S
Stubbspretmossa	<i>Herzogiella seligeri</i>	S

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlistad/S/E ÅGP/fridlyst
Svampar		
Bombmurkla	<i>Sarcosoma globosum</i>	VU/ÅGP/F
Dofttaggsvamp	<i>Hydnellum suaveolens</i>	NT
Fjällig taggsvamp s.str.	<i>Sarcodon imbricatus s.str.</i>	S
Flattoppad klubbsvamp	<i>Clavariadelphus truncatus</i>	NT
Grangräticka	<i>Boletopsis leucomelaena</i>	VU
Grantaggsvamp	<i>Bankera violascens</i>	NT
Granticka	<i>Porodaedalea chrysoloma</i>	NT
Grovticka	<i>Phaeolus schweinitzii</i>	S
Gul fingersvamp	<i>Ramaria flava s.lat.</i>	S
Guldkremla	<i>Russula aurea</i>	S
Gultoppig fingersvamp	<i>Ramaria testaceoflava</i>	NT
Hasselticka	<i>Dichomitus campestris</i>	S
Kryddspindling	<i>Cortinarius percomis</i>	S
Mandelriskä	<i>Lactarius volemus</i>	S
Orange taggsvamp	<i>Hydnellum aurantiacum</i>	NT
Rödgul trumpetsvamp	<i>Craterellus lutescens</i>	S
Skarp dropptaggsvamp	<i>Hydnellum peckii</i>	S
Svart taggsvamp	<i>Phellodon niger</i>	NT
Svavelriskä	<i>Lactarius scrobiculatus</i>	S
Tallticka	<i>Porodaedalea pini</i>	NT
Trådticka	<i>Climacocystis borealis</i>	S
Zontaggsvamp	<i>Hydnellum concrescens</i>	S

Geovetenskapliga och hydrologiska värden

Naturvärdena i området kommer sig av de speciella markförhållanden och de hydrologiska förutsättningar som finns i området. Här finns en tydlig koppling mellan växtligheten på markytan och de bergarter som ligger i grunden. De rika markförhållandena visar sig genom områdets artrikedom och artsammansättning med en uppenbart kalkpåverkad flora och funga.

Området är småkuperat med höjder som omger Slängbäcken. I slänterna mot bäckdråget syns ett ökat inslag av örter i fältskiktet och en ökad artrikedom. Hydrologin i området med det rörliga markvattnet som präglar de delar där Slängbäckens bäckdråg drar fram är också en viktig grund till områdets artrikedom och särpräglade flora, liksom det skuggade och fuktiga lokalklimatet längsmed bäckdråget.

Värden för friluftsliv och forskning

Naturreseptatet har begränsade värden för friluftslivet, men kan för den intresserade erbjuda spännande marker för botanisering bland kalkgynnade växter och svampar. Inga anordningar kommer dock iordningställas för friluftslivet, förutom uppsättning av en informationsskylt. Slängbäckens naturreseptat är däremot ett område som kan bli intressant ur forskningsperspektiv. Området har höga naturvärden knutna till grandominerad

kalkbarrskog. Efter omfattande granbarkborreangrepp i området har en stor mängd gran dött under kort tid. Det ger tillfälle att studera hur området och dess naturvärden utvecklas efter en sådan störning och bygga upp ny kunskap om naturvård och biologisk mångfald.

PLAN FÖR OMRÅDETS SKÖTSEL

Övergripande mål

Skötseln ska sträva efter en variationsrik, naturskogsartad skog med tydlig kalkprägel. Strukturer som luckighet och flerskiktning ska eftersträvas. Marklevande svampar ska gynnas genom olika typer av markstörningar och om möjlighet finns kan skogsbete införas i området.

Naturreseptatet är indelat i skötselområden som utgår från de bevarandemål och de skötselåtgärder som ska utföras för respektive område.

För karta över skötselområden och friluftsliv, se bilaga 2.1.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Generella riktlinjer och åtgärder

Åtgärder för arter och naturtyper som omfattas av åtgärdsprogram, fastställda av Naturvårdsverket, ska utföras i enlighet med programmet då det berör området, i den utsträckning det är förenligt med skötselplanen.

Inom reservatet ska sådana arter som betraktas som invasiva främmande arter i möjligaste mån hållas efter. I första hand genom att hindra förekomsten helt och i andra hand genom att förhindra så att de sprider sig inom eller till angränsande områden. Främmande arter är djur, växter och svampar som naturligt inte funnits i landet, utan som tagits hit med hjälp av människan. Vissa av dem har lyckats sprida sig vidare ut i naturen och påverkar förekomsten av de naturligt förekommande arterna negativt genom att t ex. konkurrera ut dem. Sådana arter betraktas då som invasiva främmande arter. Dessa kan skada den biologiska mångfalden och ekosystemen samt ha negativa effekter på jord- och skogsbruk och andra ekosystemtjänster.

Insektsangrepp är en del av de naturliga processer som ska få verka i skogen såvida de inte hotar att helt utplåna områdets naturvärden knutna till gran. Träd som nyangrips av granbarkborre, eller annan skadegörare som hotar områdets kontinuitetsberoendevärden knutna till gran, kan åtgärdas genom fällning och barkning alternativt bortforsling eller andra lämpliga åtgärder om förvaltaren bedömer det nödvändigt.

Det är svårt att förutse hur området kommer att utvecklas efter de senaste årens angrepp av granbarkborre, det kan därför bli aktuellt att omvärdera och revidera bevarandemål och förvaltningsinriktning beroende på hur skogen och naturvärdena utvecklas. Uppföljning av biologisk mångfald knuten till granbarkborredödade granar ska utföras.

Vid skötselåtgärder ska forn- och kulturlämningar särskilt beaktas. Røjning, gallring och avverkning kräver inte tillstånd enligt kulturmiljölagen, under förutsättning att den sker på ett sådant sätt att lämningarna inte skadas eller förändras. Det innebär till exempel att:

- Eventuell kørning med skogsmaskin ska ske på tjalad mark eller under sådana väderförhållanden så att markskador inte uppstår.

- Enskilda lämningar får inte köras över eller belamras med ris.
- Träd skall fällas ut från lämningen för att undvika släpskador.
- Forn- och kulturlämningar ska grovrensas på kvistar och annat skogsavfall.
- Om tidigare okända fornlämningar och/eller fornfynd påträffas ska dessa omgående anmälas till länsstyrelsen.

Skötselområde 1: Kalkpräglad skog (ca 21,2 ha)

Beskrivning

Skötselområdet omfattar hela reservatet. Skogen domineras av gran och åldern varierar mellan 80-120 år, i sydvästra hörnet även ungskog. Övriga förekommande trädslag utgörs främst av tall med mindre inslag av asp och björk. I buskskiktet finns tibast spridd i hela området. Fältskiktet är bitvis sparsamt men fläckvis växer vårärt, svart trolldruva, underviol, ormbär och skogsvicker tillsammans. Mer sällsynt finns tvåblad, brudborste och ögonpyrola att hitta. Bland svamparna finns bland andra flera arter av taggsvampar, flattoppad klubbsvamp, grangräticka och bombmurkla noterade i området. Svavelrisk och fjällig taggsvamp förekommer allmänt.

Bottenskiktet utgörs i vissa delar främst av hus- och väggmossa och i andra delar dominerar kransmossa. På basiska block växer mattor av platt fjädermossa och grov baronmossa. Lodytor hyser mossor som rörsvepemossa, blek stjärnmossa och grov fjädermossa. Död ved förekommer främst som stående döda granar och granlångor.

Längs det översilade området kring Slängbäcken i den östra kanten dominerar lövträd där gamla träd av klibbal står på höga socklar. I bäckdråget och dess omgivningar uppträder rikligt med gullpudra, brudborste, flädervänderot, rankstarr, ormbär och svart trolldruva. Här växer även bland annat storgro, bäckbräsa, springkorn, nästrot, tvåblad, dvärghäxört, skärmstarr och tandrot tillsammans med en rik flora av ormbunkar. Marksvampar i området inkluderar svavelrisk och taggsvampar av släktet *Hydnellum*, med flera. Slängbäcken mynnar längst i söder ut i den igenväxande sjön Nimmen.

En mindre del i naturreservatets västra hörn kan komma att beröras av en planerad återvätning av den intilliggande, tidigare utdikade torvmarken Nimkärr, vilket bedöms som positivt för reservatets naturvärden.

Bevarandemål

Skötselområdet ska utgöras av en olikåldrig och varierad, kalkpräglad skog med en artrik flora ochunga och en naturlig hydrologi. Mosstäcket ska vara tillräckligt tunt för att inte missgynna skyddsvärda marksvampar. Död ved ska finnas i olika grovlekar och nedbrytningsgrader till följd av naturliga processer som åldrande och avdöende, utan att den döda veden riskerar att skada markvegetationen genom gödning eller utskuggning. Omvälvande störningar i form av t.ex. brand, stormfällning och/eller insektsangrepp, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling. Om förutsättningar finns kan området vara påverkat av extensivt bete.

Skötselåtgärder

Åtgärder för att förhindra en utveckling mot alltför täta skogsbestånd, som röjning, plockhuggning, friställning, ringbarkning och luckhuggning. Betesdrift med tillhörande stängsling och/eller betesefterliknande skötselåtgärder så som manuell markstörning och fläckvis bränning i syfte att gynna marksvampsfloran. Om förvaltaren bedömer det lämpligt kan fallna träd flyttas inom, eller ut ur, området och ris kan föras bort eller brännas på plats, i syfte att möjliggöra betesdrift och/eller undvika en gödande effekt på marken. Lämpliga åtgärder i syfte att värna områdets kontinuitetsberoende naturvärden kan utföras vid storskaliga angrepp av granbarkborre eller annan allvarlig skadegörare. Utmed Slängbäcken och i naturreservatets västra hörn kan hydrologiska utredningar och åtgärder för att eftersträva naturlig hydrologi bli aktuella.

Friluftsliv

Beskrivning

I reservatet finns i dag inga anläggningar för friluftslivet. En informationsskylt kommer att sättas upp, men i övrigt kommer inga andra anordningar att iordningställas.

Bevarandemål

Gränsmarkeringen för området ska vara i gott skick. Information om reservatet ska finnas lättillgängligt för besökare. Informationsskylten ska vara i gott skick. Information om naturreservatet ska finnas i olika digitala medier.

Skötselåtgärder

Utmärkning och underhåll av naturreservatets gränser. Uppsättning och underhåll av informationsskylt. Framtagning, uppdatering och publicering av information om reservatet i lämpliga former, till exempel på internet eller i tryckt form.

Jakt och fiske

Jakt och fiske regleras inte i beslutet om naturreservat.

UPPFÖLJNING

Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker i slutet på varje år, de år då åtgärder genomförts. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för eventuell omprövning av skötselplanen.

Uppföljning av bevarandemål

Ett tredje dokument ska tas fram i samband med uppföljningen av naturreservatet. Dokumentet är en uppföljningsplan med målandikatorer för de olika bevarandemålen. Uppföljningen av bevarandemål sker i enlighet med instruktioner från Naturvårdsverket.

Kostnader och finansiering

Skötselåtgärder bekostas av förvaltaren. Uppföljningen bekostas av Naturvårdsverkets anslag för skötsel av skyddad natur.

Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Prioritet	Mål med åtgärden	Tidpunkt	Plats	Frekvens
Röjning, plockhuggning, friställning, ringbarkning och luckhuggning	1	Skapa ett luckigt och olikåldrigt skogsbestånd	Vid behov	Hela reservatet	Återkommande vid behov
Störning av markskiktet	1	Gynna marksvampsfungan	Vid behov	Hela reservatet	Återkommande vid behov
Bete och stängsling	2	Gynna marksvampsfungan	Om möjligt	Hela reservatet	Regelbundet återkommande
Flytt av död ved	1	Förhindra utsläckling av markvegetationen och gödning av marken	Vid behov	Hela reservatet	Återkommande vid behov
Fällning och barkning/bortforsling av träd som nyangrips av granbarkborre	1	Värna kontinuitetsberoende naturvärden knutna till gran	Vid behov om förvaltaren bedömer det lämpligt	Hela reservatet	Vid behov
Hydrologisk utredning och vid behov hydrologiska åtgärder	1	Eftersträva en naturlig hydrologi	Inom 5 år	Slängbäcken och området intill Nimkärr	Engångsåtgärd
Bekämpning av invasiva främmande arter	1	Hindra etablering och spridning av invasiva främmande arter	Vid behov	Hela reservatet	Vid behov
Uppsättning och underhåll av informationsskylt	1	Ökad tillgänglighet	Inom 5 år	Se karta, bilaga 2.1	Engångsåtgärd underhåll vid behov
Utmärkning och underhåll av reservatets gränser	1	Synliggöra reservatsgräns	Snarast, sedan vid behov	Reservatets gränser	Återkommande vid behov
Uppföljning av skötselåtgärder	1	Uppföljning	Efter åtgärd	Hela reservatet	Efter åtgärd
Uppföljning av bevarandemål	1	Uppföljning	Vart 6/12/24:e år	Hela reservatet	Vart 6/12/24:e år

Källförteckning

Artdatabanken-SLU. Uttag ur databasen Artportalen (www.artportalen.se) 2022-04-01.

Gärdenfors, U. ed. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. *Rödlistade arter i Sverige 2020*. 2020.

Lantmäteriet. Häradskarta. Kartlagd åren 1898-99.

Lantmäteriet. Ekonomiska kartan över Sverige. Kartlagd år 1957. Kartblad 9G5f57, 9G5e57.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2006. *Strategi för formellt skydd av skog i Södermanlands län*.

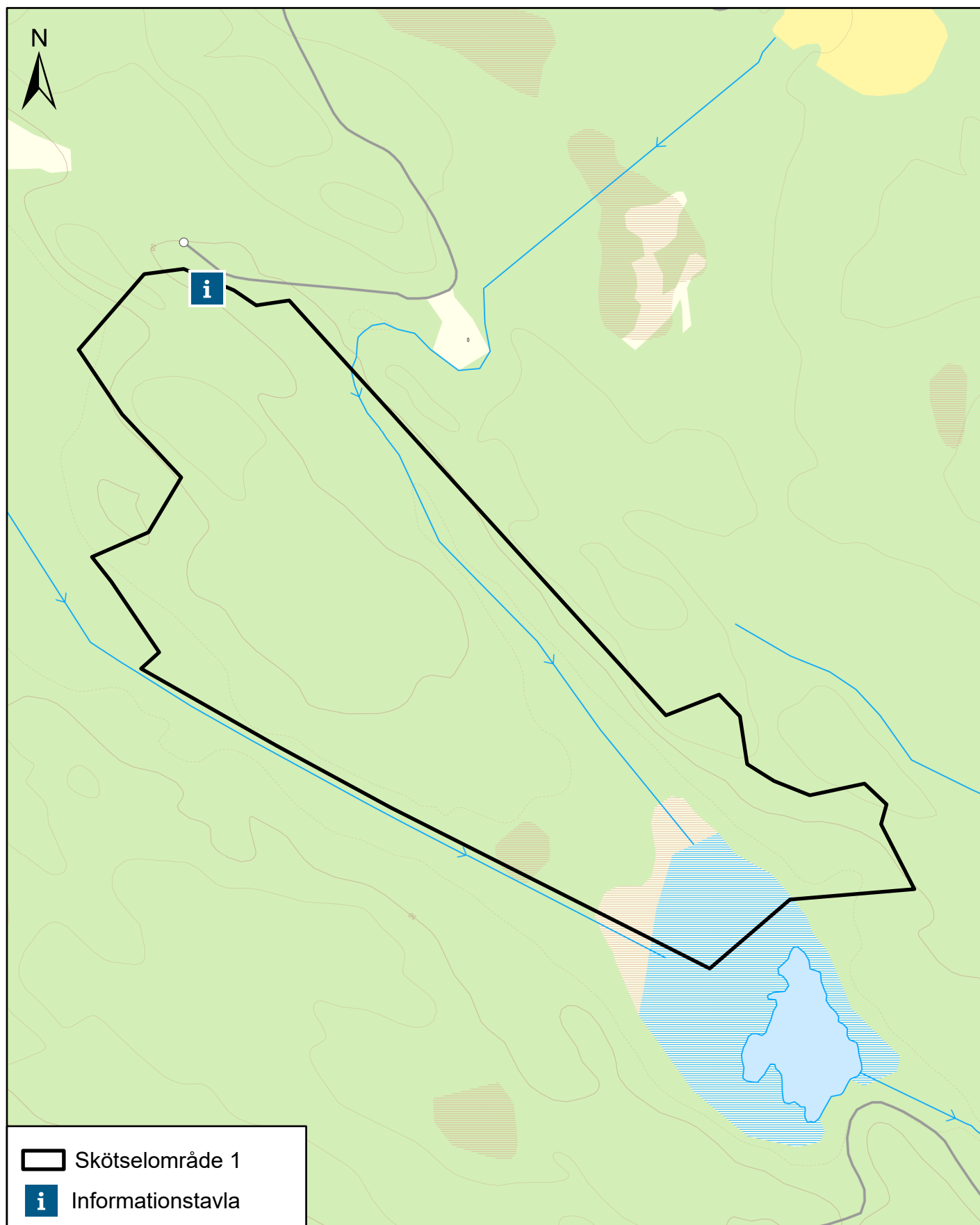
Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2014. Sammanställning av värdefulla naturområden samt arter med åtgärdsprogram inom Ericssbergs Fideikomiss AB markinnehav (opublicerad rapport).

- Naturvårdsverket. 2000. Område för riksintresse för naturvården enligt 3 kap. 4 § miljöbalken. *Hålvetten-Näsaren*, Identitetsnummer: NRO 04 015
- Nitare, J. 2000. Signalarter: indikatorer på skyddsvärd skog: flora över kryptogamer. (1. uppl.) Jönköping: Skogsstyrelsens förlag.
- Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsens förlag.
- Skogsstyrelsen. 1996. Nyckelbiotopsinventeringen. Beteckning N 10095-1996.
- Skogsstyrelsen. 2000. Nyckelbiotopsinventeringen. Beteckning N 1090-2000.
- Skogsstyrelsen. 2020. *Ett urval av naturvårdsarter och andra indikatorarter*.
- Sveriges Geologiska undersökning. 1986. Jordartskartan. Digital utgåva.
- Sveriges Geologiska undersökning. 1985. Berggrundskartan. Digital utgåva.

Bilagor

2.1. Skötsel- och friluftslivskarta

Skötselplanekarta

Hur man överklagar hos Regeringen

Den som vill klaga över detta beslut ska skriva till regeringen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen. Postadressen är: Länsstyrelsen i Södermanlands län, 611 86 NYKÖPING.

Du kan även skicka in överklagandet via e-post till: sodermanland@lansstyrelsen.se.

Skrivelsen ska ha inkommit inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Överklagandet ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, till exempel genom att ange ärendets diarienummer.
- varför klaganden anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.
- hur klaganden vill att beslutet ska ändras.

Klaganden ska även ange:

- namn, adress och telefonnummer.

Handlingar eller annat som klaganden anser stöder överklagandet bör sändas med.

Överklagandet prövas av Regeringen. Om Länsstyrelsen inte ändrar sitt beslut som klaganden begär och överklagandet kommit in i rätt tid kommer det att sändas över till Miljödepartementet.

Ytterligare upplysningar kan lämnas av Länsstyrelsen, telefon 010-223 40 00.